

B

TÀI LIỆU TẬP HUẤN TỔ CHỨC THỰC HIỆN DẠY HỌC MÔN ÂM NHẠC 2

PHẦN MỘT **HƯỚNG DẪN CHUNG**

1. GIỚI THIỆU SÁCH GIÁO KHOA ÂM NHẠC 2

1.1. Quan điểm biên soạn sách giáo khoa môn Âm nhạc ở cấp Tiểu học nói chung và lớp 2 nói riêng.

* *Ở cấp Tiểu học*

- Bám sát Chương trình Giáo dục phổ thông môn Âm nhạc (Ban hành kèm theo Thông tư số 32/2018/TT-BGDĐT, ngày 26 tháng 12 năm 2018 của Bộ trưởng Bộ Giáo dục và Đào tạo), vận dụng một cách linh hoạt, mang tính mở và có kế thừa một số nội dung của sách hiện hành. Thực hiện nhiệm vụ nêu trong Chương trình Giáo dục phổ thông tổng thể: Đổi mới chương trình và sách giáo khoa (SGK) theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực, đảm bảo tính thống nhất trong toàn quốc và phù hợp với đặc thù mỗi địa phương.
- SGK tuân thủ và cụ thể hóa Chương trình (Định hướng tiếp cận, Mục tiêu, Yêu cầu cần đạt, Đổi mới phương pháp dạy – học và Đánh giá).
- Đảm bảo kế thừa những yếu tố tích cực của SGK Việt Nam hiện hành và vận dụng hợp lí kinh nghiệm quốc tế về phát triển SGK hiện đại. SGK là một kế hoạch cho những hoạt động học tập tích cực của học sinh (HS) góp phần hình thành và phát triển những năng lực chung, đặc biệt là năng lực môn học.
- SGK tạo điều kiện để HS tự học và chứng tỏ khả năng vận dụng sáng tạo. SGK góp phần đổi mới phương pháp dạy học; giúp GV tổ chức tốt các hoạt động học tập của HS.
- Việc phát triển từ Chương trình đến sách giáo khoa được nghiên cứu và thực hiện một cách bài bản, khoa học để đảm bảo SGK dễ sử dụng, hấp dẫn và phù hợp để HS tự học hiệu quả.
- SGK chứa đựng nội dung môn Âm nhạc để mỗi HS có thể phát triển năng lực đặc thù của môn học, góp phần phát triển năng lực chung.
- SGK thể hiện nội dung môn học có thể cải thiện hiệu quả việc học và vận dụng kiến thức môn học vào thực tiễn và các môn học khác.

- Lựa chọn nội dung nhẹ nhàng, phù hợp với tâm, sinh lí và khả năng học tập của HS, tránh quá tải. Tổ chức các hoạt động học tập để học sinh tiếp thu kiến thức và hình thành kĩ năng, năng lực âm nhạc phù hợp với lứa tuổi.
- Chú ý tính phổ cập, sách có thể dùng đại trà phù hợp với các vùng miền, dễ tổ chức dạy – học trong những điều kiện khác nhau.
- Tiếp thu vận dụng một số vấn đề mới về phương pháp dạy học âm nhạc của các nước.
- SGK dễ hiểu, hấp dẫn về nội dung, hình thức và thân thiện với học sinh.
- SGK có sự linh hoạt theo cách mà GV có thể vận dụng tùy theo đặc điểm của trường học hoặc địa phương...
- Sách giáo khoa, sách giáo viên và học liệu điện tử, thiết bị đồ dùng dạy học,... được xây dựng một cách đồng bộ, đảm bảo phát triển tốt nhất những năng lực cần có của HS.

*** VỚI LỚP 2**

Sách Âm nhạc 2 có những ưu điểm nổi bật sau:

- Mức độ tiếp cận kiến thức hợp lí, vừa đáp ứng yêu cầu của Chương trình, vừa phù hợp với khả năng học tập của đại đa số học sinh ở tất cả các vùng miền, đảm bảo sự thân thiện, gần gũi với mọi HS và giáo viên.
- Căn cứ vào Chương trình môn Âm nhạc, sách giáo khoa (SGK) Âm nhạc 2 được xây dựng theo các chủ đề, mỗi chủ đề có 1 bài hát và một số mạch nội dung khác như: Nghe nhạc ; Đọc nhạc; Luyện tập tiết tấu; Trò chơi âm nhạc, nhạc cụ gỗ, thường thức âm nhạc ...
- Các bài hát được lựa chọn cho học sinh học ngắn gọn, đơn giản, dễ hát, dễ thuộc phù hợp lứa tuổi, với chủ đề và có tính cập nhật.
- Ở mỗi chủ đề, sách bảo đảm sự hài hoà giữa các hoạt động hình thành kiến thức, rèn kĩ năng với hoạt động thực hành, vận dụng kiến thức vào thực tiễn cuộc sống.
- Sách dễ sử dụng, phù hợp cho việc tự học của HS, cho việc giảng dạy của giáo viên và việc theo dõi, phối hợp của phụ huynh học sinh.
- Sách có độ mở thích hợp, thuận tiện cho việc cập nhật thông tin và bổ sung kiến thức theo vùng miền, theo định hướng năng lực của học sinh. Sách giúp giáo viên có thể vận dụng linh hoạt theo đặc điểm của từng trường học hoặc địa phương.
- Sách góp phần đổi mới phương pháp dạy và học; giúp học sinh thực hiện nhiệm vụ học hiệu quả, giúp giáo viên tổ chức tốt các hoạt động học tập cũng như các hoạt động kiểm tra, đánh giá học tập của học sinh.

- Sách được thiết kế theo mô hình hoạt động. Trong đó, nội dung mỗi bài trong SGK được thể hiện qua các hoạt động học; SGV hướng dẫn tổ chức các hoạt động học đó.
- Sách có một Thiết kế mĩ thuật tổng thể, nhất quán và khoa học, hình ảnh đẹp, hấp dẫn, hiện đại, sát với nội dung học tập và dễ dàng sử dụng cho mỗi học sinh, giáo viên.
- Sách là tài liệu dạy học hoàn chỉnh, bao gồm: sách giấy (sách giáo khoa, sách giáo viên, vở bài tập); thiết bị, đồ dùng dạy học; sách mềm (sách điện tử), việc dạy học được hỗ trợ bởi hệ thống phần mềm và học liệu điện tử dành cho giáo viên và HS (hệ thống này giúp nâng cao hiệu quả dạy học, đáp ứng kì vọng của giáo viên, học sinh và phụ huynh).

1.2. Những điểm mới của sách giáo khoa môn Âm nhạc 2

Từ kinh nghiệm quốc tế qua tham khảo một số sách giáo khoa của các nước như Nhật Bản, Sinh-ga-po, Nga, Đức, Hung-ga-ri, Mĩ..., sách giáo khoa Âm nhạc 2 triển khai đầy đủ các nội dung được quy định trong Chương trình Âm nhạc, bao gồm: Hát, Nghe nhạc, Đọc nhạc, Nhạc cụ và Thường thức âm nhạc, khi triển khai thành các chủ đề được thiết kế gọn nhẹ nhằm giúp học sinh vui học, học vui một cách thoải mái, vừa sức và hấp dẫn.

Những bài hát các em được học và những bài hát, bản nhạc các em được nghe đã có sự lựa chọn một cách khoa học, lôi cuốn, có nội dung văn học và giai điệu âm nhạc phù hợp với đặc điểm lứa tuổi, phù hợp với các chủ đề đã lựa chọn, dễ nghe, dễ thuộc vừa với khả năng học tập của HS, bao gồm bài hát thiếu nhi, dân ca, nhạc nước ngoài.

Các bài hát được chọn để dạy trong sách lớp 2 chỉ sử dụng lại một vài bài trong sách hiện hành (như bài Chú chim nhỏ dễ thương, Hoa lá mùa xuân, bài Bắc kim thang – dân ca Nam Bộ với lời ca mới).

SGK Âm nhạc 2 có 8 chủ đề, 4 chủ đề ở học kì I và 4 chủ đề ở học kì II. Ngoài các nội dung Hát, Nghe nhạc các em còn được làm quen với 4 bài đọc nhạc để tiếp cận với nốt nhạc và thực hành theo kí hiệu bàn tay. Sử dụng một vài động tác vận động cơ thể như: giậm chân, vỗ tay, vỗ hai tay lên vai, vỗ lên đùi, búng ngón tay... để hướng đến việc rèn luyện tiết tấu, nhịp, phách khi hoạt động âm nhạc.

Bắt đầu từ lớp 2, các em được tiếp tục làm quen với cao độ và vị trí 5 nốt nhạc, có thêm 1 nốt mới. Nếu đã biết 5 nốt Đô – Rê – Mi – Pha – Son thì học thêm nốt La. Nếu đã biết 5 nốt Đô – Rê – Mi – Son – La thì học thêm nốt Pha. Song song với việc làm quen vị trí nốt nhạc trên khuông, các em tiếp tục tập đọc nhạc theo kí hiệu bàn tay trong chương trình đã quy định.

Ở lớp 2 chưa cho HS đọc đủ 7 nốt Đô – Rê – Mi – Pha – Son – La – Si. Khi đã biết tên và đọc được cao độ các nốt nhạc theo kí hiệu bàn tay, các em mới tiếp cận với vị trí

nốt nhạc trên khuông nhạc qua những bài tập đọc nhạc ngắn có sự kết hợp với những hình tiết tấu đã được làm quen và luyện tập nhiều lần.

Ở lớp 2, Chương trình không quy định có mạch nội dung Lí thuyết âm nhạc. Về nội dung *Thường thức âm nhạc*, các em được nghe giới thiệu và làm quen thêm 1 loại nhạc cụ dân tộc (đàn bầu) và 1 nhạc cụ gõ nước ngoài (ma-ra-cát – quả sóc) đồng thời sử dụng các nhạc cụ đó gõ đã có ở lớp 1 thể hiện các hình tiết tấu hoặc gõ đệm bài hát. Về *Thường thức âm nhạc*, HS còn được nghe kể 2 câu chuyện ngắn vui và lí thú có liên quan đến âm nhạc.

Các nội dung trong SGK đều được thiết kế dưới các dạng hoạt động học tập và trải nghiệm thực tế để qua đó hình thành những năng lực và phẩm chất cho HS theo quy định của Chương trình.

Nội dung chính của mỗi chủ đề tương ứng trong SGV là hướng dẫn tổ chức các hoạt động học tập của HS. Có 3 hình thức tổ chức hoạt động học tập cơ bản: Hoạt động cá nhân, Hoạt động nhóm, Hoạt động cả lớp. SGV gợi ý lựa chọn loại hình tổ chức hoạt động cho mỗi nội dung tương ứng trong SGK. Khi dạy học, tuỳ theo đối tượng cụ thể, GV thực hiện tổ chức hoạt động học tập một cách linh hoạt, tạo một không khí học tập sôi nổi để HS cùng vui học, cùng trải nghiệm.

Những nội dung trong sách giáo khoa được trình bày theo các dạng hoạt động như: khởi động, khám phá, luyện tập, vận dụng / sáng tạo.

Sách Âm nhạc 2, có các Logo để thể hiện những nội dung khác nhau, HS nhìn vào hình ảnh của các logo có thể nhận biết được nội dung học tập. Ngoài ra, sách còn được trang trí bởi nhiều hình vẽ đẹp, sinh động, minh họa cho các nội dung và các hoạt động. Khi giở sách ra, các em thấy hấp dẫn và lôi cuốn, tạo tâm lí muốn tìm hiểu và khám phá, học tập.

Sách Âm nhạc 2 được biên soạn một cách khoa học, công phu, phù hợp với năng lực tiếp thu và cảm nhận của HS ở mọi vùng miền. Nội dung của sách đã kết hợp được truyền thống với hiện đại, giàu bản sắc dân tộc Việt Nam. Kèm theo sách có Tài liệu dạy học điện tử và băng âm thanh các bài hát, bài nghe, đọc nhạc, phần nhạc đệm (nhạc beat) của các bài hát...

Ở giai đoạn đầu, khi thực hiện nội dung Đọc nhạc đã sử dụng phương pháp đọc cao độ các nốt nhạc theo kí hiệu bàn tay (theo kinh nghiệm của các nước như Hung-ga-ri, Đức, Nhật Bản, Mĩ, Sinh-ga-po) để các em dễ dàng tiếp cận với việc đọc cao độ các nốt nhạc như một hình thức trò chơi, không tạo nên sự quá tải mà tạo sự hào hứng, vui vẻ. Sau đó có kèm thêm bài đọc nhạc ghi trên khuông nhạc dùng khóa Son và ghi số chỉ nhịp để HS được làm quen dần với kí hiệu ghi nhạc trên khuông nhạc 5 dòng kẻ.

So sánh với sách giáo khoa hiện hành:

Trong thời gian qua, từ năm học 2002 ở lớp 1, 2, 3 không có SGK môn Âm nhạc. Chương trình âm nhạc hiện hành được thể hiện trong sách Nghệ thuật – phần Âm nhạc, chỉ có sách cho giáo viên. Sách Nghệ thuật 2 (phần âm nhạc) gồm có 2 nội dung chính là Học hát và Phát triển khả năng Âm nhạc. Ở phân môn Học hát, sách chọn 12 bài trong đó có 9 bài hát thiếu nhi, 2 bài dân ca Việt Nam và 1 bài hát nước ngoài. Phân môn Phát triển khả năng âm nhạc có các nội dung: Nghe Quốc ca Việt Nam, nghe dân ca, bài hát thiếu nhi hoặc nhạc không lời. HS tập phân biệt âm thanh cao – thấp, dài – ngắn, hướng đi của âm thanh: đi lên, đi xuống, đi ngang; tập thể hiện các tiết tấu đơn giản bằng nhạc cụ gỗ.

Bên cạnh SGV hiện hành, HS có Tập bài hát lớp 2. Tập bài hát có đủ nhạc và lời những bài hát quy định trong SGV và có thêm Phụ lục một số bài hát có thể bổ sung, thay thế.

Như vậy có thể thấy việc biên soạn sách Âm nhạc cho HS lớp 2 của Chương trình hiện hành khác hẳn với SGK Âm nhạc 2 theo Chương trình mới. Sách hiện hành không soạn theo chủ đề mà chia thành các bài học – mỗi bài học lấy một bài hát là chủ đạo, mỗi bài thường dạy trong 2 tiết, Chương trình chưa dạy các nốt nhạc trên khuông nhạc.